

> Retouradres Postbus 93118 2509 AC Den Haag

Centrale Commissie Dierproeven

Postbus 93118
2509 AC Den Haag

Betreft: Verslag Ketenoverleg
7 november 2025
10:00 – 12.00 uur

Aanwezigen

Leden

M. Visser namens KNAW
N. Verhave namens NVDEC
T. Vrijenhoek namens NVDEC
J. van Luijk namens LVVN
J. Lorteije namens IvD-Platform
W. de Leeuw namens NCad
B. Zoer namens de koepel veehouderij onderzoek
C. Thuring namens UMCNL
L. Schrader namens NVWA
B. van de Ven namens HollandBio
K. van Oers namens onderzoekers

Namens de CCD:

HJ. Ormel, Voorzitter CCD
M. van Butselaar, Algemeen Secretaris CCD
L. Swart, Teammanager CCD
L. Gouweleeuw, cluster coördinator CCD
M. Overzier, senior adviseur CCD

Afwezig:

M. van de Ven namens onderzoekers
J. Homberg namens onderzoekers
S. Dings namens UNL
B. van Leeuwen namens Netwerk Groene Bureaus
P. Bertens namens Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen
C. Onderstal namens FIDIN

1. Opening en welkom door voorzitter CCD

De voorzitter van de CCD zit de bijeenkomst voor. Hij opent de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom. Het overleg vindt fysiek plaats.

De deelnemers van het Ketenoverleg stellen zich kort voor.

2. Mededelingen

Vanuit de CCD worden de volgende mededelingen gedaan:

- Marcel ter Veld is per 1 november afgetreden als lid van de CCD. Er staat momenteel een vacature uit voor de werving van een nieuw CCD lid.
- Els Maeckelberghe is benoemd tot vicevoorzitter van de CCD. Zij volgt hierin Marcel ter Veld op.
- De leges voor 2026 zullen met 5% worden verhoogd ten opzichte van 2025. Dit is conform eerdere afspraken.

Vanuit het NCad wordt de volgende mededeling gedaan:

- Nico van Meeteren is benoemd tot nieuwe voorzitter van het NCad. Hij volgt Wim de Leeuw op die als interim voorzitter fungeerde na het vertrek van voormalig NCad voorzitter Henk Smid.

3. Vaststellen agenda

De agenda wordt vastgesteld.

4. Deelname ZonMW aan Ketenoverleg

Er is een verzoek gekomen of er in het vervolg een vertegenwoordiger van ZonMW kan deelnemen aan het Ketenoverleg. Dit wordt besproken met de verschillende ketenpartners. De ketenpartners denken dat ZonMW een belangrijke bijdrage kan leveren aan het overleg. Martijn Nolte van ZonMW zal in het vervolg deelnemen aan het Ketenoverleg en kan hierin ook inbreng van andere subsidieverstrekkingen meenemen.

5. Mijn RVO

Sinds april van 2025 is de CCD gaan werken met een nieuw registratiesysteem voor de behandeling van vergunningaanvragen. Hiervoor wordt Mijn RVO gebruikt, een bestaand systeem binnen RVO dat ook voor verschillende andere regelingen wordt gebruikt. De eerste ervaringen met dit systeem worden besproken.

Vanuit verschillende ketenpartners zijn schriftelijk al punten van aandacht binnen gekomen. De CCD geeft aan omwille van de tijd hier nu niet inhoudelijk op in te gaan maar een schriftelijke reactie te geven. Een aantal op de lijst genoemde punten is inmiddels verholpen.

Er wordt gevraagd of er ook een testfase is geweest om het nieuwe systeem te laten testen door gebruikers. De CCD antwoordt dat Mijn RVO al langere tijd door RVO wordt gebruikt en bij de implementatie door uitgebreide testfases is gegaan.

Gevraagd wordt of er voor de gebruikers nog een handleiding komt. Hier wordt door de CCD op gereageerd met de opmerking dat er algemene informatie beschikbaar is over Mijn RVO, maar niet specifiek voor de dierproeven regeling. Op het moment is er geen handleiding beschikbaar, ook omdat er nog verder ontwikkeld wordt aan de toepassing. Als blijkt dat in de toekomst de behoefte aan een handleiding blijft dan kan de CCD hiernaar kijken.

Tenslotte wordt gevraagd hoe men ermee moet omgaan wanneer men niet aan wettelijke vereisten kan voldoen door moeilijkheden rondom Mijn RVO. Bijvoorbeeld als men door storing niet op tijd een melding kan indienen. Vanuit de NVWA wordt hierop gereageerd met de mededeling dat de NVWA bij handhaving altijd rekening houdt met de omstandigheden.

6. Preregistratie dierproefonderzoek

Dit onderwerp is ingebracht door de koepel veehouderij onderzoek naar aanleiding van de discussie en het verslag van het vorige Ketenoverleg. De vraag is in hoeverre het zinvol of nuttig is om preregistratie verplicht te stellen voor preklinisch onderzoek.

De CCD geeft aan dat zij de waarde inziet van preregistratie, maar dat de CCD dit niet verplicht kan stellen. Hiervoor zouden we strengere regels moeten stellen dan de wet op de dierproeven of de Europese Richtlijn 2010/63/EU vereisen en dat kan de CCD niet. Mogelijk kunnen subsidieverstrekkers dit wel als voorwaarde stellen voor het verkrijgen van fondsen voor het verrichten van dierproefonderzoek. De preregistratie cijfers zouden ook inzicht kunnen geven in de proefdiercijfers. Dit zou een belangrijke informatiebron kunnen zijn, onder andere voor de Beyond-Animal-Testing-Index welke bij RVO in kaart wordt gebracht.

7. Update ernstig ongerief in Nederland

Dit onderwerp is ingebracht door de koepel veehouderij onderzoek naar aanleiding van de discussie en het verslag van het vorige Ketenoverleg. Hierin werd aangekaart dat het percentage ernstig ongerief in Nederland lager is dan in andere EU lidstaten. De CCD heeft toegezegd samen met het NCad verklaringen voor dit verschil te onderzoeken.

Vanuit het NCad wordt toegelicht dat men momenteel bezig is met een onderzoek om de Nederlandse dierproefcijfers te duiden. Zij maakt hiervoor gebruik van de registratiecijfers van de NVWA. Hierin is een aantal trends te zien, bijvoorbeeld dat in Nederland de categorie ernstig ongerief en licht ongerief wat kleiner worden en matig ongerief wat groter. Daarnaast is te zien dat er een daling is in de aantallen proefdieren die worden ingezet voor fundamenteel onderzoek en voor onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid van mens of dier. Meer dan deze trends kan het NCad momenteel niet delen. Het onderzoek loopt nog.

Het NCad onderzoek zegt echter alleen iets over de cijfers in Nederland en verklaart niet het verschil tussen de cijfers in Nederland en het Europees gemiddelde. Het is heel moeilijk hier onderzoek naar uit te voeren. De EU voert zelf ook een onderzoek uit naar de Europese cijfers, maar zal vermoedelijk hierbij niet ingaan op verschillen tussen de lidstaten. Tijdens het overleg tussen de verschillende national contact points zal ook worden ingegaan op deze cijfers.

Vanuit één van de deelnemers wordt aangekaart dat er op het gebied van individuele handelingen wel verschillen kunnen worden onderzocht. De eigen ervaring is dat bepaalde handelingen in sommige landen niet als dierproef worden gezien en in andere landen wel. Licht ongerief bij proeven die in een andere lidstaat niet als dierproef worden gezien trekt het gemiddelde ongerief wellicht omlaag.

Er wordt opgemerkt dat het uiteindelijke gepubliceerde rapport door andere partijen zal worden aangehaald. Het NCad geeft aan dat het rapport zal worden voorzien van een publiekssamenvatting zodat men de cijfers op de juiste manier kan interpreteren.

8. Ongerief inschatting

Dit punt is ingebracht door het IvD platform. De vraag is hoe de CCD het ongerief van procedures bepaalt waarover het veld nog geen consensus heeft, zoals individuele huisvesting.

De CCD licht toe dat zij in bijna alle gevallen de inschatting volgt die de onderzoeker, IvD en DEC al hebben gemaakt. Het klopt dat de CCD in een enkel geval tot een andere inschatting komt. Hierbij houdt de CCD de Europese Richtlijn 2010/63/EU aan en kijkt zij ook naar consistentie. Overigens wordt het ongerief per casus bepaald, de CCD heeft geen lijstje met bijvoorbeeld ongerief per duur van individuele huisvesting, omdat dit ook afhankelijk is van de omstandigheden.

Er wordt gevraagd hoe de visie van de CCD over ongerief wordt gedeeld met het veld. De CCD licht toe dat er geen sprake is van delen met het veld omdat het gaat om individuele cases. De aanvrager en DEC krijgen wel terugkoppeling dat de CCD tot een andere inschatting komt.

Vanuit NVDEC wordt ook nog gevraagd in welke gevallen de CCD de DEC vraagt of de ethische afweging van de DEC wijzigt wanneer het hogere ongerief wordt meegenomen. De CCD licht toe dat dit afhangt van de specifieke casus. Uiteindelijk wordt de DEC wel altijd ingelicht dat de CCD tot een andere inschatting van het ongerief is gekomen en dus een nieuwe ethische afweging heeft gemaakt, dit kan ook na het afgeven van de vergunning zijn.

9. Publicatie erkende DEC's

Naar aanleiding van het vorige overleg. Er werd toen opgemerkt dat het voor onderzoekers en IvD's heel moeilijk om informatie over DEC's te krijgen. NVDEC heeft toen toegezegd dat ze met de individuele DEC's zou overleggen of het mogelijk is om een lijst van de DEC's te publiceren op de website van NVDEC en/of de CCD.

NVDEC geeft aan dat alle DEC's toestemming hebben gegeven om in de lijst te worden opgenomen. Er wordt ook opgemerkt dat erkenningen van DEC's worden gepubliceerd in de Staatscourant, maar dat het lijkt alsof de lijst van publicaties niet compleet is. Het Ministerie van LNV gaat onderzoeken of missende bekendmakingen alsnog gepubliceerd kunnen worden. Er wordt ook gevraagd of het een idee is dat de CCD berichten over het erkennen van DEC's op haar website plaatst.

De CCD waardeert de transparantie die NVDEC uitstraalt met het publiceren van de lijst. De CCD zal deze lijst ook publiceren, het liefst met e-mail adres zodat onderzoekers of IvD's ook contact kunnen opnemen. Zij zal dit tijdens het DEC voorzittersoverleg voorleggen aan de individuele DEC's. Ook zal de CCD kijken of zij nieuwsberichten kan plaatsen voor de erkenning van DEC's. Dit zal ook via de Staatscourant blijven lopen.

10. Verslag 11 april 2025

Het verslag wordt vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag is nog een vraag over de Motie transleerbaarheid die vorig Ketenoverleg is besproken. Er zijn acties gekomen naar aanleiding van deze motie. De CCD kreeg als taak om in het werkproces vertaalbaarheid te verduidelijken. Vanuit het Ministerie van LVVN is een onderzoek gestart hoe transleerbaarheid kan worden meegewogen. Hierover is laatst een Kamerbrief geweest, deze is met dit verslag meegestuurd aan de deelnemers van het Ketenoverleg.

Er wordt gevraagd of onderzoek met doeldieren wordt meegenomen in het onderzoek van LVVN. De reactie hierop is dat het thema transleerbaarheid heel breed is en men het onderzoek gaat uitsplitsen per toepassingsgebied. Een vervolg hierop kan door het Ministerie van LVVN en/of de CCD geagendeerd worden op het volgende Ketenoverleg.

11. Rondvraag

Er wordt gevraagd of er nog punten zijn voor de rondvraag.

De CCD geeft aan dat er binnenkort gestart zal worden met de wettelijke evaluatie van de CCD. Op dit moment staat bij verschillende mogelijke opdrachtnemers een offerte uitvraag uit. Vermoedelijk start de evaluatie in het eerste kwartaal van 2026. Afhankelijk van de werkwijze van de opdrachtnemer kunnen de ketenpartners hierbij betrokken worden.

12. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering en dankt de aanwezigen.